Uáppee já viärjukenigâs torjuuh

Uánihávt já čielgâsávt | 2024
Opiskelijan asevelvollisen tuet | Inarinsaame

Siskáldâs

Kela torjuuh uáppeid já viärjukenigâssáid	3
Uáppee torjuuh	4
Uáppuruttâ	12
Aassâmlase já aassâmtoorjâ	16
Uáppulovnâ	18
Maht puáđuh vaigutteh uápputorjui?	22
Toorjâ škovlâmaađhijd já málásáid	24
Ollâškovlâuáppee tiervâsvuođâtipšomáksu	30
Rävisolmoošškovlimtoorjâ	32
Viärjukenigâs torjuuh	34
Uuccâm já mäksim	37
Návt Kela palvâl	39

Kela torjuuh uáppeid já viärjukenigâssáid

Taan tieđettemčálusist muštâluvvoo,
maid torjuid tun puávtáh finniđ Kelast,
jis tun lah uáppee tâi lah suátivievâst teikâ siiviilpalvâlusâst.

Tieđettemčáállus loopâst tun kaavnah tiäđuid tast,
maht tun puávtáh uuccâđ torjuid.

Tieđettemčáálus muštâl luuhâmive 2024–2025 tiileest.
Mieldi iä lah puoh torjui detaljeh.

Lasetiäđuh neetist já puhelimáin

Kela torjuin muštâluvvoo anarâškielân čujottâsâst
www.kela.fi/anaraskielan

Uáppee já viärjukenigâs torjuin muštâluvvoo
tärhibeht Kela suomâkielâlijn siijđoin
www.kela.fi/opiskelijat
www.kela.fi/asevelvolliset

Jis tust láá koččâmušah,
puávtáh suáittiđ palvâlemnumerân
020 692 209

Uáppee torjuuh

Kela puáhtá mieđettiđ uáppei uápputorjuu.

Uápputorjui kuleh

- uáppuruttâ
- uáppuruuđâ huolâtteijeealadâs
- uáppuruuđâ oppâmateriaallase
- uáppuloovnâ staatâtáhádâs
- aassâmlase.

Tun puávtáh finniđ uápputorjuu aassâmlase tuš, jis tun lah uáppee ovdâmerkkân aalmugopâttuvâst teikâ olgoenâmijn.

Jis tun oopah já aasah Suomâst, tun puávtáh táválávt finniđ almos aassâmtorjuu.

Eres Kela mäksim torjuuh uáppei láá ovdâmerkkân

- škovlâmätkitoorjâ
- uáppulovnâpuáráttâs
- purrâmuštoorjâ.

Kelast láá maaŋgah torjuuh, maid uáppeeh pyehtih uuccâđ. Táválumoseh torjuuh láá uáppuruttâ, uáppuloovnâ staatâtáhádâs já aassâm torjuuh.

Kii finnee uápputorjuu?

Tun puávtáh uuccâđ uápputorjuu,
ko tun algâttah uápuid vuáđuškoovlâ maŋa.

Tun puávtáh finniđ uápputorjuu, jis tun oopah

- luvâttuvâst
- áámmátlii oppâlájádâsâst
- ollâškoovlâst
- aalmugopâttuvâst.

Tun puávtáh finniđ uápputorjuu meid vuáđuškoovlân,
jis tun čođâlditáh tođhosškovliimân välmejeijee škovlim
tâi rävisulmui vuáđumáttáättâsâid.
Rävisolmoošluvâttuv uáppein torjuu pyehtih finniđ tuše sij,
kiäin lii vuoigâdvuotâ mávsuttes škovliimân
tâi kiäh čođâlditeh ovtâstittum totkos.
Ovtâstittum tođhos meerhâš tom,
ete tun čođâlditáh siämmáá ääigi
áámmátlii vuáđutotkos já luvâttuv.

Jieijâs puáđuh já motomin meid vaanhimij puáđuh
pyehtih vaiguttiđ uápputorjuu finniimân.

Jis tun puáđáh olgoenâmijn Suomân oppâđ,
te tun jieh táválávt pyevti finniđ uápputorjuu.

Jis tun oopah olgoenâmijn,
te tun puávtáh finniđ uápputorjuu Suomâst.
Tust kalgeh kuittâg leđe pisováh čonnâseh Suomân
ovdâmerkkân aassâm tâi peerâkoskâvuođâi tiet.

Kiäst lii vuoigâdvuotâ mávsuttes škovliimân?

Tust lii vuoigâdvuotâ mávsuttes škovliimân,
jis kuohtuuh čuávuváh iävtuh olášuveh:

- Tun lah čođâldittám vuáđuškoovlâ loopân ive 2021 tâi ton maŋa.
- Tun lah šoddâm ive 2004 tâi ton maŋa.

Puoh škovliimeh iä lah mávsuttemeh,
veikâ iävtuh olášuveh-uv.
Täärhist jieijâd oppâlájádâsâst,
lii-uv tuu škovlim mávsuttem.

Kii ij finnii uápputorjuu?

Tun jieh pyevti finniđ uápputorjuu,
jis tun finniih ovdâmerkkân čuávuváid torjuid:

- pargottesvuotâtorjuu
- puoccâmpeiviruuđâ
- vajoidittemruuđâ tuu uáppoid
- iäláttuv (ij kuoskâ peerâiäláttâhân)
- vuáruttâllâmrijjâsajanmáávsu
- uápputorjuu olgoenâmijn
- rävisolmoošškovlimtorjuu.

Jis tun finniih rävisolmoošškovlimtorjuu,
te tun puávtáh kuittâg finniđ uáppuloovnâ staatâtáhádâs.

Tun jieh finnii uápputorjuu meid, jis

- tun lah pargovyeimiškovliimist
- tun lah oppâsopâmušškovliimist
- tun lah viärju- tâi siiviilpalvâlusâst.

Puáccám
Jis tun puáccááh kaskoo uápui,
te tun puávtáh pääcciđ puoccâmluámun
já uuccâđ Kelast puoccâmpeiviruuđâ.

Jis tunjin mieđettuvvoo puoccâmpeiviruttâ,
te Kela looppât tuu uápputorjuu automaatlávt.

Suátiviehâ já siiviilpalvâlus
Tun jieh pyevti finniđ uápputorjuu
suátivievâ tâi siiviilpalvâlus ääigi.
Jis tun finniih uápputorjuu, ko moonah suátiviehân
tâi siiviilpalvâlusân, te almoot tast Kelan.
Kela looppât tuu uápputorjuu.
Tun puávtáh uuccâđ torjuu uđđâsist,
ko juáđháh uápuid.

Uápputoorjâ luvâttâhuáppei já áámmátuáppei

Kela puáhtá mieđettiđ uápputorjuu luvâttâhuáppoid
já áámmátlii škovliimân.
Rävisolmoošluvâttuvâst tun puávtáh finniđ torjuu tuše,
jis tust lii vuoigâdvuotâ mávsuttes škovliimân
tâi tun čođâlditáh ovtâstittum totkos.

Tun puávtáh finniđ torjuu meid eres uáppoid, ovdâmerkkân

- uáppoid aalmugopâttuvâst tâi valastâllâmopâttuvâst
- välmejeijee škovliimân, ovdâmerkkân TUVA-škovliimân
- rävisulmui vuáđumáttáättâsân.

Tun finniih uápputorjuu meriääigi.

Luvâttâhuáppoid toorjâ mieđettuvvoo
vistig kuálmád uáppuive loopâ räi.
Áámmátlijn uápuin toorjâ mieđettuvvoo
uápui vijđoduv västideijee ááigán.

Jis tuu uápuh juátkojeh ton maŋa,
tun ferttiih uuccâđ torjuu sierâ laseááigán.
Jis tun valmâštuuh tolebáá ko vuávájum
tâi koskâlditáh tuu uápuid,
mušte almottiđ äášist Kelan.

Uápputoorjâ ollâškovlâuáppei

Tun puávtáh finniđ uápputorjuu, ko tun čođâlditáh

- ollâškovlâtotkos ollâopâttuvâst teikâ áámmátollâškoovlâst
- áámmátollâškovlâuáppoid välmejeijee, enâmânvärrejeijeid uáivildum škovlim
- sierâ árvusääni tâi uáppu-ubâlâšvuođâ ollâškovlâtotkos maŋa.

Tuu uápui vijđodâh meerrid,
ete mon kuhháá tun puávtáh finniđ uápputorjuu.
Oovtâ luuhâmive ääigi uápputoorjâ máksoo táválávt
9 mánuppaajeest.

Vâi tun puávtáh finniđ uápputorjuu,
te tuu uápuh kalgeh ovdániđ.
Kela čuávu uápui ovdánem.

Mon ennuv uápputorjuu finnee?

Jis tust iä lah párnááh,
tun puávtáh finniđ uáppuruuđâ já uáppuloovnâ
enâmustáá suulân 1 129 eurod mánuppaajeest.
Taan summeest suulân 279 euro uási lii uáppuruttâ
já 850 euro uási lii uáppulovnâ.
Jis tust láá párnááh,
tun puávtáh finniđ uáppuruuđâ aladâs.

Toos lasseen tun puávtáh finniđ almos aassâmtorjuu.

Tun puávtáh árvuštâllâđ Kela viermisiijđoin orroo
rekinistemohjelmijn, ete mon ennuv tun finniih uáppee torjuid
www.kela.fi/laskurit (suomâkielân)

Tun finniih täärhib tiäđuid uáppuruuđâst, aassâm torjuin
já uáppuloovnâst taan tieđettemčáállus čuávuváin siijđoin.

Tun puávtáh finniđ uápputorjuu
enâmustáá suulân 1 129 eurod
mánuppaajeest.
Summe ana sistees uáppuruuđâ
já uáppuloovnâ.

Uáppuruttâ

Jis tun lah tiävdám 17 ihheed,
tun puávtáh finniđ uáppuruuđâ

Uáppuruuđâ miärán vaigutteh

- mon ahasâš tun lah
- maht tun aasah
- lah-uv tun naaijâm
- láá-uv tust päärnih.

Ucemus uáppuruuđah láá 8–43 eurod mánuppaajeest.
Tun puávtáh finniđ uccâ uáppuruuđâ,
jis tun lah 17–19-ihásâš já aasah vanhimijdâdguin.

Jis tust iä lah päärnih,
tun puávtáh finniđ uáppuruuđâ enâmustáá
suulân 279 eurod mánuppaajeest.

Jis tun lah vuálá 17-ihásâš, tun puávtáh finniđ

- uáppuruuđâ, jis pärnilase lii lopâttum
- uáppuruuđâ oppâmateriaallase,
  jis uápuh iä lah mávsuttes škovlim.

Uáppuruuđâst mana viäru.
Tun jieh kuittâg koolgâ mäksiđ tuu uáppuruuđâst viäru,
jis tust iä lah eres puáđuh.

Uáppuruuđâ huolâtteijeealadâs

Jis tun lah vuálá 18-ihásii päärni huolâtteijee,
tuu uáppuruutân lasettuvvoo huolâtteijeealadâs.
Tot lii suulân 142 eurod mánuppaajeest.
Kela mieđeet tom automaatlávt.

Kela máksá uáppuruuđâ táválávt
17 ihheed tiävdám uáppeid.
Jis uáppest láá päärnih,
sun finnee uáppuruuđâ lasseen
huolâtteijeealadâs.

Uáppuruuđâ oppâmateriallase

Tun puávtáh finniđ oppâmateriallase,
jis čuávuvááh iävtuh olášuveh:

- Tust iä lah päärnih jiehke tun lah naaijâm.
- Tuu vaanhimij puáđuh láá ohtsis enâmustáá 41 100 eurod ivveest.
- Tun aasah jieijâd vanhimijguin já tun lah 20-ihásâš teikkâ aasah jiečânávt já lah vuálá 18-ihásâš.

Toos lasseen tun koolgah čođâldittiđ
monnii čuávuváin škovliimijn:

- luvâttâhškovlim olgoenâmijn tâi Ålandist
- áámmátlâš škovlim, mii addel vuoigâdvuođâ uápputorjui
- olgoenâmijn tâi Ålandist, priivaat oppâlájádâsâst tâi oppâlájádâsâst, mii ij lah máttáättâshaldâttuv vuálásâš.

Meiddei 15- tâi 16-ihásiih pyehtih finniđ oppâmateriallase,
veikâ sij iä pyevti finniđ eres uáppuruuđâ.

Oppâmateriallase lii suulân 52 eurod mánuppaajeest.

Jis tun finniih jo uápputorjuu,
Kela mieđeet tunjin oppâmateriallase automaatlávt.
Tun jieh talle taarbâš uuccâđ tom.

Jis tun jieh vala finnii uáppuruuđâ,
mut tun puávtáh finniđ oppâmateriaallase,
te uusâ uápputorjuu uápputoorjâucâmuššáin.

Vaanhimij puáđuh

Vaanhimij puáđuh pyehtih vaiguttiđ toos,
ete finniih-uv tun uáppuruuđâ já mon ennuv tun finniih tom.
Sajasâšvanhimij teikkâ ovdâmerkkân äijih tâi ááhu puáđuh
iä vaaigut uápputorjui.

Jis tuu vaanhimeh lává iäränâm,
Kela váldá huámmášumán ton vaanhim puáđuid,
kiän kulen tun aasah teikkâ kiän kulen tun lah majemuš aassâm.

Ollâškovlâuáppeeh

Jis tun oopah ollâškoovlâst,
te vaanhimij puáđuh iä keeppid tuu uáppuruuđâ mere
iäge eesti tom finnim.
Jis tuu vaanhimijn láá tuše uccáá puáđuh,
toh pyehtih kuittâg vaiguttiđ tuu torjui tienuuvt,
ete tun finniih eenâb uápputorjuu.

Luvâttuvâst, áámmátlii oppâlájádâsâst teikkâ opâttuvâst uáppeeh

Jis tun luuvah uápuid luvâttuvâst,
áámmátlii oppâlájádâsâst teikkâ opâttuvâst,
vaanhimij puáđuh pyehtih vaiguttiđ tuu uápputorjui,
jis nubbe teikâ nubbe čuávuváin kuáská tunjin:

- Tun lah vuálá 18-ihásâš.
- Tun aasah jieijâd vaanhimijguin.

Vaanhimij puáđuh sättih talle kepidiđ tuu uápputorjuu mere,
lasettiđ tom tâi estiđ ollásávt uápputorjuu finnim.

Jis tun aasah jiečânávt, ađai eres saajeest ko vaanhimij lunne,
te vaanhimij puáđuh iä keeppid tuu finnim uápputorjuu,
peic pyehtih tuše styeredđ tom.
Vaanhimij puáđuh vaigutteh kuittâg toos,
ete finniih-uv tun oppâmateriaallase
já uáppuloovnâ staatâtáhádâs.

Vaanhimij puáđuh iä vaaigut uápputorjui,
jis miinii čuávuváin kuáská tunjin:

- Tun lah tiävdám 18 ive já aasah jiečânávt.
- Tun lah naaijâm.
- Tun lah vyeliahasii päärni huolâtteijee.

Aassâmlase já aassâmtoorjâ

Kela tuárju uáppei aassâm mäksimáin almos aassâmtorjuu
tâi uápputorjuu aassâmlase.

Almos aassâmtoorjâ

Jis tun oopah já aasah Suomâst,
tun puávtáh finniđ almos aassâmtorjuu.
Almos aassâmtorjuu ij pyevti uuccâđ uápputoorjâucâmuššáin,
peic tađe várás lii jieijâs ucâmuš.
Siämmáá purrâmâšjuávkun kullee ulmuuh oceh aassâmtorjuu
oovtâst.

Purrâmušjuávkku uáivild ulmuid,
kiäh ääsih fastâ siämmáá aassâmvisteest.
Táválávt purrâmušjuávkku lii näimipaarâ,
ávuspaarâ tâi peerâ.
Meiddei ohtâ olmooš puáhtá leđe purrâmušjuávkku.

Almos aassâmtorjuu miärán vaigutteh

- mon ennuv aassâm máksá
- mon kieldâst aassâmviste lii
- kalle rävisulmuu já päärni purrâmušjuávkun kuleh
- mon ennuv purrâmušjuávhu ulmuin láá puáđuh.

Almos aassâmtorjust puáđuh vaigutteh
sierânáál ko uápputorjust.

Tun puávtáh rekinistiđ jieš rekinistemohjelmijn,
ete mon ennuv suulân tun puávtáh finniđ
almoos aassâmtorjuu.
www.kela.fi/laskurit (suomâkielân)

Almos aassâmtorjust muštâluvvoo tärhibeht
Almos aassâmtoorjâ -tieđettemčáállusist
já Kela nettisiijđoin:
www.kela.fi/anaraskielan

Uápputorjuu aassâmlase

Uápputorjuu aassâmlase pyehtih finniđ olgoenâmijn
tâi Ålandist uáppeeh.
Sii aassâmlase lii 210 eurod mánuppaajeest.

Aassâmlase pyehtih finniđ meid Suomâst aalmugopâttuvâst
tâi valastâllâmopâttuvâst uáppeeh,
kiäi uápuh láá mávsuliih já kiäh ääsih oppâlájádâs asâttuvâst.
Sii aassâmlase lii suullân 89 eurod mánuppaajeest.

Tun puávtáh finniđ aassâmlase
já eres uápputorjuu tuše uáppumánuppoojijn.

Aassâmlase finniimist ij lah aherääji.
Vaanhimij puáđuh iä vaaigut aassâmlasan.

Uáppulovnâ

Ko tun čođâlditáh uápuid,
te tun puávtáh meid väldiđ uáppuloovnâ paaŋkist.
Tun máávsáh loovnâ maasâd, ko tuu uápuh láá nuuhâm.

Tun puávtáh finniđ uáppuloovnân staatâtáhádâs,
jis tun finniih uáppuruuđâ tâi rävisolmoošškovlimtorjuu.

Staatâtáhádâs uáivild,
ete Kela máksá loovnâ maasâd paaŋkin,
jis tun jieh jieš paste mäksiđ tom.
Kela kuittâg piärá loovnâ tust maŋeláá maasâd.

Uusâ uáppuloovnâ staatâtáhádâs Kelast.
Tun puávtáh uuccâđ tom siämmást ko uusah uápputorjuu.

Ko Kela lii mieđettâm tunjin uáppuloovnâ staatâtáhádâs,
te tun puávtáh jieš valjiđ,
ete mon paaŋkist tun uusah uáppuloovnâ.
Tun koolgah jieš ráđádâllâđ loovnâst já ton iävtuin,
tego riäntust já maasâd mäksimist.

Jis tun lah 18–19-ihásâš já aasah vanhimijdâdguin,
tun puávtáh finniđ uáppuloovnâ staatâtáhádâs.
Tun finniih táhádâs, veikâ jieh finnii uáppuruuđâ.
Meiddei jiečânávt ässee vuálá 17-ihásâš
puáhtá finniđ uáppuloovnâ staatâtáhádâs,
jis suu vaanhimij puáđuh láá uceh.

Jis tun lah vuálá 18-ihásâš,
tun finniih loovnâ 400 eurod mánuppaajeest.
Tun tarbâšah vaanhimij miettâm
uáppuloovnâ paajeedmân.
Jis tun lah ucemustáá 18-ihásâš,
tun finniih loovnâ 850 eurod mánuppaajeest.

Tun puávtáh uuccâđ paaŋkist uáppuloovnâ,
jis tun finniih uáppuruuđâ
tâi rävisolmoošškovlimtorjuu.
Jis tun valmâštuuh meriääigi siste,
Kela puáhtá mäksiđ uási tuu uáppuloovnâst.

Jis tun oopah olgoenâmijn,
tun finniih loovnâ 1 000 eurod mánuppaajeest.

Tun meridah jieš, ete pajedah-uv loovnâ
já mon ennuv loovnâ tun pajedah ain häävild.

Uáppuloovnâ riäntuh lasettuvvojeh lovnâsuumán
ton ääigi, ko tun finniih uápputorjuu.
Ko tun jieh innig finnii uápputorjuu,
tun finniih paaŋkist reekkig riäntui já loovnâ mäksim várás.

Uáppulovnâpuáráttâs

Kela puáhtá mäksiđ uási tuu uáppuloovnâst,
jis tun čođâlditáh ollâškovlâtotkos meriääigi siste.
Tot nabdoo uáppulovnâpuáráttâssân.

Uáppulovnâpuáráttâs lii 40 prooseent ton uáppuloovnâ
meereest, mii mana paijeel 2 500 eurod.
Uáppulovnâpuáráttâsâst lii enâmusmeeri.
Enâmusmeeri lii kiddâ tast,
ete mon vijđes totkos tun lah čođâldittám.

Tun puávtáh finniđ uáppulovnâpuáráttâs,
jis puoh čuávuvááh iävtuh olášuveh:

- Tun lah algâttâm vuossâmuid ollâškovlâuápuid 1.8.2014 tâi ton maŋa.
- Tun lah čođâldittám totkos meriääigi siste.
- Tust lii paijeel 2 500 eurod uáppulovnâ.

Jis tun jieh čođâldit totkos meriääigi siste,
te tun puávtáh kuittâg finniđ uáppulovnâpuáráttâs,
jis tuu uápuh láá hiđásmâm tohálii suujâ keežild.

Tohâlâš suijâ lii ovdâmerkkân puáccám,
mutâ tuše jis tun lah finnim puoccâmpeiviruuđâ.
Tohâlâš suijâ lii meiddei ovdâmerkkân päärni finnim,
mutâ tuše jis tun lah finnim vaanhimpeiviruuđâ.

Táválávt tun jieh taarbâš sierâ uuccâđ uáppulovnâpuáráttâs.
Kela vuolgât tast tunjin miärádâs,
ko tun lah valmâštum ollâškoovlâst.

Uáppulovnâpuáráttâs kalga kuittâg uuccâđ,
jis tun halijdah finniđ tom ollâopâttuvâst čođâldittum
vyeleeb ollâškovlâtotkos maŋa.

Jis tun lah čođâldittám totkos olgoeennâmlii ollâškoovlâst,
te almoot tast Kelan.

Riänttutoorjâ

Jis tun lah lopâttâm tuu uápuid
já tust láá uccâ puáđuh já uáppulovnâ,
te tun puávtáh uuccâđ Kelast riänttutorjuu.
Talle Kela máksá tuu uáppuloovnâ riäntuid.
Tun jieh taarbâš mäksiđ taid Kelan maasâd.

Maht puáđuh vaigutteh uápputorjui?

Tust uážžuh leđe puáđuh siämmást, ko finniih uápputorjuu.
Puáđoid lii kuittâg rääji,
mii kočoduvvoo ihepuáturääijin.
Jis tun finniih ive ääigi eenâb puáđuid,
puáđuh vaigutteh tuu uápputorjuu miärán.

Ihepuáturääjih ive 2024

Tun puávtáh finniđ puáđuid kuás peri kalenderive ääigi.
Uápputoorjâ já aassâmtoorjâ iä rekinistuu puáttun.

Toorjâmánuppajeh kalenderive ääigi	Ihepuáturääji, eurod/kalenderihe
1	35 360
2	33 280
3	31 200
4	29 120
5	27 040
6	24 960
7	22 880
8	20 800
9	18 720
10	16 640
11	14 560
12	12 480

Kela almostit ive 2025 puáturaajijd čujottâsâst
www.kela.fi/opintotuki-omat-tulot (yleiskielellä)

Jis tun algâttah uápuid tâi valmâštuuh kaskoo ive,
tun puávtáh ánsášiđ rijjâ puáđuid ovdil tuu uápui älgim
já valmâštum maŋa.
Tarkkuu kuittâg puáturaajijd uáppumánuppoojij ääigi.
Huolât tast, ete tust láá puáđuh uápui ääigi enâmustáá
1 040 eurod mánuppaajeest toorjâmánuppaje kuáttá já
3 120 eurod mánuppaajeest torjuuttes mánuppaje kuáttá.

Kela puáhtá táttuđ tuu čielgâdiđ,
ete kuás tun lah finnim tuu puáđuid.

Jis tun koskâlditáh tuu uápuid kaskoo ive,
te tuu puáđuh váldojeh huámmášumán oles ivveest.

Jis puáđuh maneh paijeel ihepuáturääji

Tun koolgah jieš huolâttiđ tast,
ete puáđuh iä moonâ paijeel ihepuáturääji.
Jis tuu puáđuh maneh paijeel,
te Kela piärá maasâd paijeelmere maksum uápputorjuu.
Peerrâmsuumán lasettuvvoo 7,5 prooseent pajedem.

Jis tun huámmášah,
ete tun finniih puáđuid eenâb ko ihepuáturääji,
tun puávtáh toimâđ čuávuvávt:

- Uusâ uápputorjuu tuše uáppumánuppoojij uásán.
- Looppât uápputorjuu mottoom mánuppoojijn.
- Maaccât uápputorjuu jieijâd valjim mánuppoojijn maasâd Kelan.

Maaccât paijeelmiärálijd uápputorjuid
ovdil čuávuváá ive cuáŋuimáánu loopâ.

Toorjâ škovlâmaađhijd já málásáid

Škovlâmätkitoorjâ

Škovlâmätkitorjust láá sierâ iävtuh uáppeid, kiäin lii vuoigâdvuotâ mávsuttes škovliimân, já eres uáppeid.

Škovlâmätkitoorjâ uáppei, kiäst lii vuoigâdvuotâ mávsuttes škovliimân

Tun puávtáh finniđ torjuu jieijâd škovlâmaađhij várás, jis tun čođâldiháh ovdâmerkkân

- luvâttâhuápuid tâi rävisulmui luvâttâhuápuid
- áámmátlii vuáđutotkos
- áámmáttotkos
- välmejeijee škovlim, ovdâmerkkân TUVA-škovlim
- uáppukenigâssáid čujottum rijjâ čuovviittâspargo škovlim.

Kiäst lii vuoigâdvuotâ mávsuttes škovliimân?

Tust lii vuoigâdvuotâ mávsuttes škovliimân, jis kuohtuuh čuávuvááh iävtuh olášuveh:

- Tun lah čođâldittám vuáđuškoovlâ loopân ive 2021 tâi ton maṇa.
- Tun lah šoddâm ive 2004 tâi ton maṇa.

Tun puávtáh finniđ torjuu, jis tuu škovlâmätki oovtâ kuávlun lii ucemustáá 7 kilomeetterid.

Uási uáppein pyehtih finniđ Kelast torjuu škovlâmađhijd.

Jis tust láá ucemustáá
15 mätkipeivid kalendermánuppaajeest,
te tun puávtáh finniđ olesmiärálii škovlâmätkitorjuu.
Jis tust láá škovlâmääđhih 10–14 peeivi
kalendermánuppaajeest,
tun puávtáh finniđ pele oles škovlâmätkitorjust.

Jis tun kiävtáh škovlâmääđhist almolii jotoluv
tâi škovlâjođettem,
tun jieh táválávt määvsi mađhijnâd maiden.

Škovlâmätkitoorjâ uáppei,
kiäst ij lah vuoigâdvuotâ mávsuttes škovliimân

Tun puávtáh finniđ torjuu tuu škovlâmaađhij várás,
jis tun čođâlditáh ovdâmerkkân

- luvâttâhuápuid
- áámmátlii vuáđutotkos
- välmejeijee škovlim, ovdâmerkkân TUVA-škovlim.

Tun puávtáh finniđ torjuu, jis tuu škovlâmätki oovtâ kuávlun
lii ucemustáá 10 kilomeetterid.

Jis tust láá škovlâmääđhih
ucemustáá 15 peeivi kalendermánuppaajeest,
tun puávtáh finniđ oles škovlâmätkitorjuu.
Jis tust láá škovlâmääđhih 10–14 peeivi
kalendermánuppaajeest,
tun puávtáh finniđ pele oles škovlâmätkitorjust.

Vâi tun puávtáh finniđ olesmiärálii torjuu,
iähtun lii mätkipeeivij mere lasseen tot,
ete tuu määđhih mäksih paijeel 54 eurod mánuppaajeest.

Talle tun máávsáh táválávt maađhijn
jieš 43 eurod mánuppaajeest.

Vâi tun puávtáh finniđ pele olesmiärálii torjust,
iähtun lii mätkipeeivij mere lasseen tot,
ete tuu määđhih mäksih paijeel 27 eurod mánuppaajeest.
Talle tun máávsáh táválávt maađhijn jieš 21,50 eurod
mánuppaajeest.

Tun puávtáh finniđ škovlâmätkitorjuu,
veikâ tuu määđhih mäksih ucceeb,
jis tun kiävtáh maidnii čuávuváin:

- Waltti-jotolâh, mii tuáimá maaŋgâ kaavpugist
- Helsig kuávlu jotolâh HSL
- Tampere kuávlu jotolâh Nysse
- Turku kuávlu jotolâh Föli
- škovlâjođettem
- jieš uárnejum jotteemvyehi.

Tun finniih lasetiäđuid Waltti-jotoluvâst čujottâsâst
waltti.fi (suomâkielân)

Škovlâjođettem uáivild tom,
ete oppâlájádâs tâi kieldâ uárnee tunjin škovlâsáátu
tâi uástá tunjin mätkiliipuid škovlâmääđhi várás.
Tun finniih lasetiäđuid škovlâjoođeetmist oppâlájádâsâstâd.

Jis tust ij lah almolâš jotolâh tâi škovlâjođettem kevttimnáál,
puávtáh jotteeđ škoovlân jieijâd valjim vuovvijn,
ovdâmerkkân jieijâd autoin tâi vaanhim sáttoin.

Škovlâmätkitorjuu uuccâm
Uusâ škovlâmätkitorjuu neetist MuuKelast:
www.kela.fi/neetist
Meid tuu huolâtteijee puáhtá uuccâđ torjuu MuuKelast tuu peeleest.

Kela máksá torjuu tuu jotteemvyevi mield njuolgist liipu vyebdei, oppâlájádâsân tâi tunjin.

Tun koolgah uuccâđ škovlâmätkitorjuu jyehi luuhâmive sierâ.

Mälistoorjâ

Jis tun luuvah uápuid ollâškoovlâst, tun puávtáh finniđ vuáládâs málásijn raavâdviäsuin, moh láá mieldi mälistorjust.

Tun máávsáh málásist ucceeb, ko čááitáh uáppeekoortâ tâi Kela mälistoorjâkoortâ.

Raavâdviäsuh, moh láá mieldi mälistorjust:
www.kela.fi/opiskelijaravintolat (suomâkielân)

Ollâškovlâuáppeeh pyehtih finniđ vuáládâs uáppeeraavâdviäsuin.

Ollâškovlâuáppee tiervâsvuođâtipšomáksu

Áámmátollâškoovlâi já ollâopâttuvâi uáppeeh
kalgeh mäksiđ Kelan tiervâsvuođâtipšomáávsu,
jis sij čođâlditeh totkos
já láá almottâttâm mieldi orron ollâškoovlân.
Máksu lii suulân 37 eurod luuhâmpaajeest.

Tiervâsvuođâtipšomávssoin ruttâduvvoo
Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö adai YTHS toimâm.
Áámmátollâškoovlâi já ollâopâttuvâi uáppeeh
finnejeh tibi YTHS:st tiervâsvuođâtipšo.
Kela ij vuolgât máávsust reekkig.
Tun koolgah jieš mušteđ mäksiđ tom.

Máksu máksoo kuohtii ivveest.
Määvsi kiđđâluuhâmpaje máávsu majemustáá 15.3.
já čohčâluuhâmpaje máávsu majemustáá 15.11.
Tun puávtáh mäksiđ máávsu neetist:

www.kela.fi/neetist

Ollâškovlâuáppeeh finnejeh tiervâsvuođâtipšo Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiöst.
Tađe várás kalga mäksiđ Kelan tiervâsvuođâtipšomáávsu.

Rävisolmoošškovlimtoorjâ

Jis tun lah lamaš pargoelimist ucemustáá 8 ihheed,
te tun puávtáh finniđ rävisolmoošškovlimtorjuu.
Tom ij mieđeet Kela, peic Työllisyysrahasto.

Finniih lase tiäđoid čujottâsâst
www.tyollisyysrahasto.fi (suomâkielân)

Tun puávtáh finniđ rävisolmoošškovlimtorjuu uápui várás,
jis tuu uápuh älgih majemustáá 31.7.2024
já meid torjuu mäksim álgá majemustáá talle.
Tun puávtáh finniđ torjuu ive 2025 loopâ räi.
Rävisolmoošškovlimtorjuu ij pyevti finniđ,
jis uápuh älgih 1.8.2024 tâi ton maŋa.

Jis tun finniih rävisolmoošškovlimtorjuu ucemustáá 8 oho ääigi,
te Kela puáhtá mieđettiđ tunjin uáppuloovnâ staatâtáhádâs.
Táhádâs lii 850 eurod mánuppaajeest.
Jis tun čođâlditáh ollâškovlâtođhos já toovah tom meriääigi siste,
te Kela puáhtá mäksiđ uási tuu uáppuloovnâst.
Luuvâ lase saajeest Uáppulovnâpuáráttâs (siijđoh 20–21).

Jis tun lah lamaš pargoelimist
ucemustáá 8 ihheed,
tun puávtáh uuccâđ
Työllisyysrahasto-ruttâráájust
rävisolmoošškovlimtorjuu.

Viärjukenigâs torjuuh

Viärjukenigâsvuođâ čođâldittem uáivild suátiviehân
tâi siiviilpalvâlusân moonnâm.
Tun finniih talle suátivievâst tâi siiviilpalvâlemsajestis
uccâ peiviruođâ.

Toos lasseen Kela puáhtá mäksiđ suáldáttorjuu.
Tom puáhtá mäksiđ suátivievâst tâi siiviilpalvâlusâst orroi
tâi suu omâháid.
Omâhâš uáivild viärjukenigâs näimipelikyeimi.
Omâhâš lii meid ávuskyeimi,
kiäin viärjukenigâsâst lii ohtsâš pärni.
Toos lasseen omâhááh láá viärjukenigâs jieijâs päärnih
já näimikyeimi päärnih.

Kela puáhtá mäksiđ suáldáttorjuu meid ulmui,
kii puátá olgoenâmijn Suomân palvâlusân.

Suáldáttorjui kuleh

- vuáđutoorjâ
- aassâmtoorjâ
- elettemtoorjâ
- sierânâstoorjâ.

Lasseen Kela puáhtá mäksiđ uáppuloovnâ riäntuid.

Suáldáttorjuu puáhtá finniđ

- viärjukenigâs
- pelikyeimi
- ávuskyeimi, jis kuoimijn lii ohtsâš pärni
- viärjukenigâs jieijâs pärni tâi pelikyeimi pärni.

Puáđui vaikuttâs suáldáttorjui

Suáldáttorjui vaigutteh puáđuh,
maid tun já tuu omâhááh finniivetteđ palvâlus ääigi.
Kela váldá talle huámmášumán nettopuáđuid.
Nettopuáđuh uáivildeh puáđuid,
main viäruh láá maksum.
Nettopuáđuh kepiduvvojeh suáldáttorjust.

Puáđoid ij kuittâg rekinistuu peiviruttâ,
mon tun finniih suátivievâst tâi siiviilpalvâlussaajeest.
Toos lasseen tun puávtáh tiänáđ jyehi mánuppaje 300 eurod nuuvt,
ete tot ij keeppid tuu suáldáttorjuu mere.
Taat kočoduvvoo syejiuássin.

Vuáđutoorjâ

Kela puáhtá mäksiđ viärjukenigâs omâhâžân vuáđutorjuu.
Vuáđutoorjâ luávdá kyeimi já paarnij jyehipiäiválijd koloid,
mooid eres puáđuh iä pijssáá.
Toh láá ovdâmerkkân purrâmušân,
pihtâsáid já tiervâsvuođâtiipšon lohtâseijee koloh.

Vuáđutorjuu oles meeri lii suulân 775 eurod mánuppaajeest.
Torjuu miärán vaigutteh perruu puáđuh já paarnij meeri.

Aassâmtoorjâ

Kela puáhtá mäksiđ viärjukenigâs
já suu omâháá kuáhtulijd aassâmkoloid.

Kela puáhtá mieđettiđ aassâmtorjuu
viärjukenigâsân olssis tuše,
jis sun lii aassâm jiečânávt 3 mánuppaje ovdil palvâlus.
Jis viärjukenigâsâst lii ovdâmerkkân omâstemaassâmviste,
meid ucceeb aassâmäigi pijssáá.

Aassâmkoloid rekinistojeh láigu, čäcimáávsuh, šleđgâmáávsuh, táluservimáksu, aassâmloovnâ riäntuh já peerâtáálu tipšomkoloh.

Elettemtoorjâ

Jis viärjukenigâs ij paste mäksiđ páárnán elettemiše, te Kela puáhtá mäksiđ elettemtorjuu suátivievâ tâi siiviilpalvâlus ääigi.

Sierânâstoorjâ já uáppuloovnâ riäntuh

Kela puáhtá mäksiđ viärjukenigâs omâhâžân ovdâmerkkân tiervâsvuođâtiipšon tâi pärnitiipšon lohtâseijee koloid. Taat nabdoo sierânâstoorjân.

Kela puáhtá meid mäksiđ viärjukenigâs já suu omâháá uáppuloovnâ riäntuid.

Eres torjuuh

Jis viärjukenigâs lii ejijriijâst, te sun puáhtá finniđ ejijruuđâ.

Jis tun jieh pyevti finniđ suáldáttorjuu, tust puáhtá leđe vuoigâdvuotâ finniđ almos aassâmtorjuu. Täärhist ääši Kelast.

Uuccâm já mäksim

Uusâ uápputorjuu, almos aassâmtorjuu, škovlâmätkitorjuu já suáldáttorjuu neetist:
www.kela.fi/neetist

Täärhist ucâmušâst,
moh lahtoseh tast kalgeh leđe.
Meiddei lahtosijd puáhtá toimâttiđ neetist.

Tun puávtáh uuccâđ iäláttuv tai torjuu meid luámättuvváin, mon finnee Kela nettisiijđoin::
www.kela.fi/luamattuvah

Kela postâčujottâs lii
Kela
PL 10
00056 KELA

Puávtáh tipšođ masa puoh Kela-ašijdâd meiddei puhelin peht.

Ko Kela lii kieđâvuššâm tuu ucâmuš,
te tun finniih pääikán miärádâs.
Miärádâsâst muštâluvvojeh torjuu meeri,
vuáđustâsah já máksupeivi.
Tun finniih miärádâs meiddei talle,
jis tunjin ij lah mieđettum toorjâ.

Kela máksá torjuu tuu paŋkkitilin.
Uápputorjuu, almos aassâmtorjuu
já suáldáttorjuu máksupeivi lii mánuppaje 1. paŋkkipeivi.

Almoot, jis tuu tile muttoo

Jis tuu eellim muttoo, te tot puáhtá vaiguttiđ Kela torjuid. Muttum puáhtá kuoskâđ ovdâmerkkân asâmân, puáđoid, porgâmân tâi perrui.

Mušte almottiđ nubástusâin Kelan.
Tun puávtáh toohâđ tom neetist, puhelimist tâi toimâttuvâst.

Tuu ovdâsvástádâs lii visásmittiđ jieijâd peeleest, ete Kelast láá rievtis tiâđuh.
Talle toorjâ máksoo tunjin olmâ stuárusâžžân.

Jis miärádâsâst lii feilâ

Jis Kela miärádâsâst lii tuu mielâst feilâ, te tun puávtáh uuccâđ miärádâsân nubástus.

Tun finniih miärádâsreeivâ mield ravvuid tast, ete maht nubástus occoo.

Jis tust láá koččâmušah, te vääldi ohtâvuođâ vistig Kelan.

Neetist tun puávtáh

- uuccâđ torjuid
- vuolgâttiđ lahtosijd
- tärhistiđ ucâmušâd tile
- vuolgâttiđ viestâid
- almottiđ nubástusâin
- lopâttiđ torjuu.

Návt Kela palvâl

Neetist

Luuvâ Kela torjuin sämikielân:
www.kela.fi/anaraskiela

Rekinist torjuu mere:
www.kela.fi/laskurit

Áššâstâl neetist:
www.kela.fi/neetist

Čáládât siisâ nettipalvâlussáid

MuuKelan (OmaKela) já ääigiväärridmân kalga čáládâttâđ siisâ.
Tun tarbâšah paŋkkitubdâlduvâid teikkâ moobiilvisásmittem.

Iše áššástâlmân

Jis neetist áššástâllâm lii väädis, tun puávtáh finniđ toos iše:
www.kela.fi/digituki (suomâkielân)

Tun puávtáh adeliđ nube ulmui love hoittâđ Kela-ašijdâd:
www.kela.fi/aasij-hoittam-nube-peelest

Tarbâšah-uv tuulhâ?

Tun puávtáh kyeđđiđ ohtâvuotâväldimtáttum šleđgâpoostân čujottâsân
saame@kela.fi

Puhelimist

Ávus vu–vá tijme 9–16.

Aalmugijkoskâsâš tileh (vu–vá tijme 10–15).....020 634 0200
Aassâm.....020 692 210
Áigápuátutoorjâ.....020 692 207
Iläättuvah.....020 692 202
Oppâm já viärjukenigâsvuotâ.....020 692 209
Pargottesvuotâ.....020 692 210
Peerrâm.....020 634 4940
Puoccâm já koortah.....020 692 204
Vajodittem já vádulijtorjuuh.....020 692 205
Vanhimvuotâ.....020 692 206

Suáittim já puhelimist vyerdim mäksih tuu puhelinoperaattor haddelisto mield.
Luuvâ eenâb:
www.kela.fi/soita-kelaan

Väärrid puhelinääigi

Väärrid puhelinääigi suáittimáin teikkâ neetist:
www.kela.fi/varaa-aika
(suomâkielân)

Palvâlemsaajeest

Täärhist čujottâsâid já ávusorroomaaigijd:
www.kela.fi/toimattuvast

Kela anarâškielân

Anarâškielâliih nettisiijđoh:
www.kela.fi/anaraskiela

Anarâškielâliih tieđettemčáluseh:

Almos aassâmtoorjâ

Áigápuátutoorjâ

Iäláttuvah já eres iäláttuvfinnejeijee torjuuh

Olgoenâmijn Suomân tâi Suomâst olgoenâmáid

Pargottesvuotâ

Puoccâm já vádulijtorjuuh

Pärniperruuh

- **Uáppee já viärjukenigâs torjuuh**

Vajodittem

Anarâškielâlijd tieđettemčálusijd
puáhtá printtiđ neetist:
www.kela.fi/tiedettemcaluseh

PunaMusta Oy 2024